

Påske

Dansk

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Påskén	2
Find ord	3
Påskeæg – korte og lange vokaler	4
Påskeharen – ret fejlene	5
Påskeliljen – store og små bogstaver	6
Labyrint	7
Gækkebreve – læs og forstå	8 - 9
Skriv et digt til et gækkebrev	10
Klip et gækkebrev	11
Sammensatte ord	12 - 13
Skriv en tekst om påsketraditioner	14
Opsamlingsøvelse	15 - 16

Gå sammen i par.

Person 1 læser nedenstående tekst op for person 2.

Påsken

Påsken er en kristen højtid, som man fejrer i hele verden. Det gør man, fordi det var på den tid, Jesus døde. I Danmark bliver påsken fejret på mange sjove måder. Mange sender gækkebreve til venner og familie. De er klippet i papir, og så skal man gætte, hvem der har sendt brevet. Det kan for eksempel være fra mormor. Hvis man gætter det, skal man have et påskeæg af hende. Hvis ikke man gætter rigtigt, skylder man i stedet hende et æg. I Danmark er det oftest lavet af chokolade.

Der er også mange, der pynter op i huset med forskellige ting. Det kan være harer, kyllinger eller rigtige æg. Man puster indholdet ud af æggene og maler dem i smukke farver og mønstre. Man hænger pynten op på grene med blomster eller små, lysegrønne blade.

Person 1 læser spørgsmålene op et ad gangen, mens person 2 svarer mundtligt på spørgsmålene.

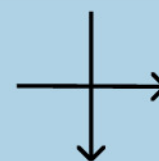
1. Hvorfor fejrer man påske?
2. Hvad er påskeæg oftest lavet af?
3. Hvad pynter man op med til påske?
4. Hvad hænger man pynten op på?

Find 20 ord, som forbindes med påsken.

Ordene står fra venstre mod højre og oppefra og ned.

W U O V J E S U S U N K T H Ø Q
 L V Å T G D G O Ø B N O A E Æ O
 E C K Ø S D R P N K Z R L L W D
 Æ H O P S T A N D E L S E L Å C
 G O K Y F K V Æ A Æ A F P I F E
 B K S Z O U H Y G G E Æ M G E T
 Y O V E R R A S K E L S E D J A
 C L R X Å V H M K A L T P A Q P
 P A Å Q R F A M I L I E Å G Ø R
 L D J G H N N A R I L L S T I I
 F E I U M S L I K H J S K J U L
 V X R S D H A R E Æ E E E C R V

APRIL	CHOKOLADE	FAMILIE	FORÅR
GRAV	HARE	HELLIGDAG	HYGGE
JESUS	KIRKE	KORSFÆSTELSE	KURV
LILJE	OPSTANDELSE	OVERRASKELSE	PÅSKE
SKJUL	SLIK	SØNDAG	ÆG

Korte og lange vokaler

Det kan være svært at huske, om et ord skal skrives med en eller to konsonanter. Man kan dog som regel høre forskel, når man udtaler ordene. Prøv fx at sige ordene **biler** og **biller** højt for dig selv. Her er der stor forskel på, hvor lang vokalen er.

Der er ofte dobbeltkonsonant eller konsonant + d efter en kort vokal, fx **kølle** eller **hælde**. Der er derimod enkeltkonsonant efter en lang vokal, fx **køle** eller **hæle**.

Som huskeregel kan man sige, at

korte vokaler følges af "**lange**" konsonanter (fx **ll** eller **ld**)

lange vokaler følges af "**korte**" konsonanter (fx **l**).

Nu skal du arbejde med korte og lange vokaler i en tekst om påskeæg. Sæt streg under det ord, der er stavet rigtigt.

Et æg er symbol på Jesu opstandelse. Udenpå ser ægget ikke ud af noget, men indeni er der et liv, der bryder ud. Det er ligesom Jesus, der brød ud af sin grav påskemorgen. Det er også derfor, at **kylinger** / **kyllinger** er blevet en del af pynten til påske.

Det er en **gamel** / **gammel** tradition at pynte og **male** / **malde** påskeæg. Høns fik ikke **same** / **samme** mængde mad, som de gør i dag, så de første æg kom først i foråret. Derfor var æg en luksusvare.

Man bar en kurv med æg med i kirke påskesøndag. Så **vile** / **ville** præsten velsigne æggene. Mange **vile** / **ville** gerne have de **floteste** / **flotteste** æg, som de kunne vise præsten. Derfor pyntede man dem.

I dag er det stadig normalt at pynte æg. Man puster **æggeblome** / **æggeblomme** og æggehvite ud, så man kun har **æggeskalen** / **æggeskallen** tilbage.

Derefter **maler** / **malder** og pynter man æggene, så man kan hænge dem op i **hjemet** / **hjemmet** i påsken.

Mange **forbiner** / **forbinder** nok også påskeæg med chokoladeæg. Man får et chokoladepåskeæg, hvis man giver et **gækkebrev** / **gækkebrev** til nogen, og de ikke **gæter** / **gætter**, hvem det er fra. Der er også tradition for at lede efter små chokoladeæg, som påskeharen har gemt i haven.

Alle de røde ord er stavet forkert. Skriv ordets korrekte stavemåde på linjen.

Påseharen

Man ved ikke helt, hvorfor der er **påsehare** påseharer. Men traditionen med påseharen, der deler æg ud, er over 300 år **gamle** _____ og kommer fra Tyskland. Dengang mindede påseharens **role** _____ lidt om julemandens. Påseharen ville nemlig holde øje med, hvilke børn der opførte sig ordentligt, og den ville komme med gaver i form af **farvrige** _____ æg. **Sener** _____ blev påseharen også en almindelig **tradision** _____ i den danske påske. Den startede med at bevæge sig over den tyske **granse** _____ i Sønderjylland, hvorefter den langsomt spredte sig til **rasten** _____ af landet. I dag kommer påseharen på besøg i mange danske børnefamilier i løbet af påsken, hvor den vil **gæmmme** _____ æg, som ofte er chokoladeæg, i haven. Man kan desuden købe påseharer lavet af chokolade, **lissom** _____ man kan købe chokoladejulemænd til jul.

Store og små bogstaver

Her er nogle af de vigtigste regler for, hvornår man skriver med stort begyndelsesbogstav:

I første ord i en tekst eller et nyt afsnit	D et er ved at blive mørkt.
Efter punktum, spørgsmål og udråbstegn	H vad er klokken? O tte! S å skal vi af sted.
I egennavne, dvs. navne på unikke personer og kæledyr unikke steder unikke ting	L ise M arie H ansen, F ido S lotsgade, S orø, C hile, F olketinget K oranen

Betegnelser for fugle, blomster og lignende er navne på en generel art og er derfor navneord, som *ikke* skrives med stort begyndelsesbogstav, fx *solsort* eller *tulipan*.

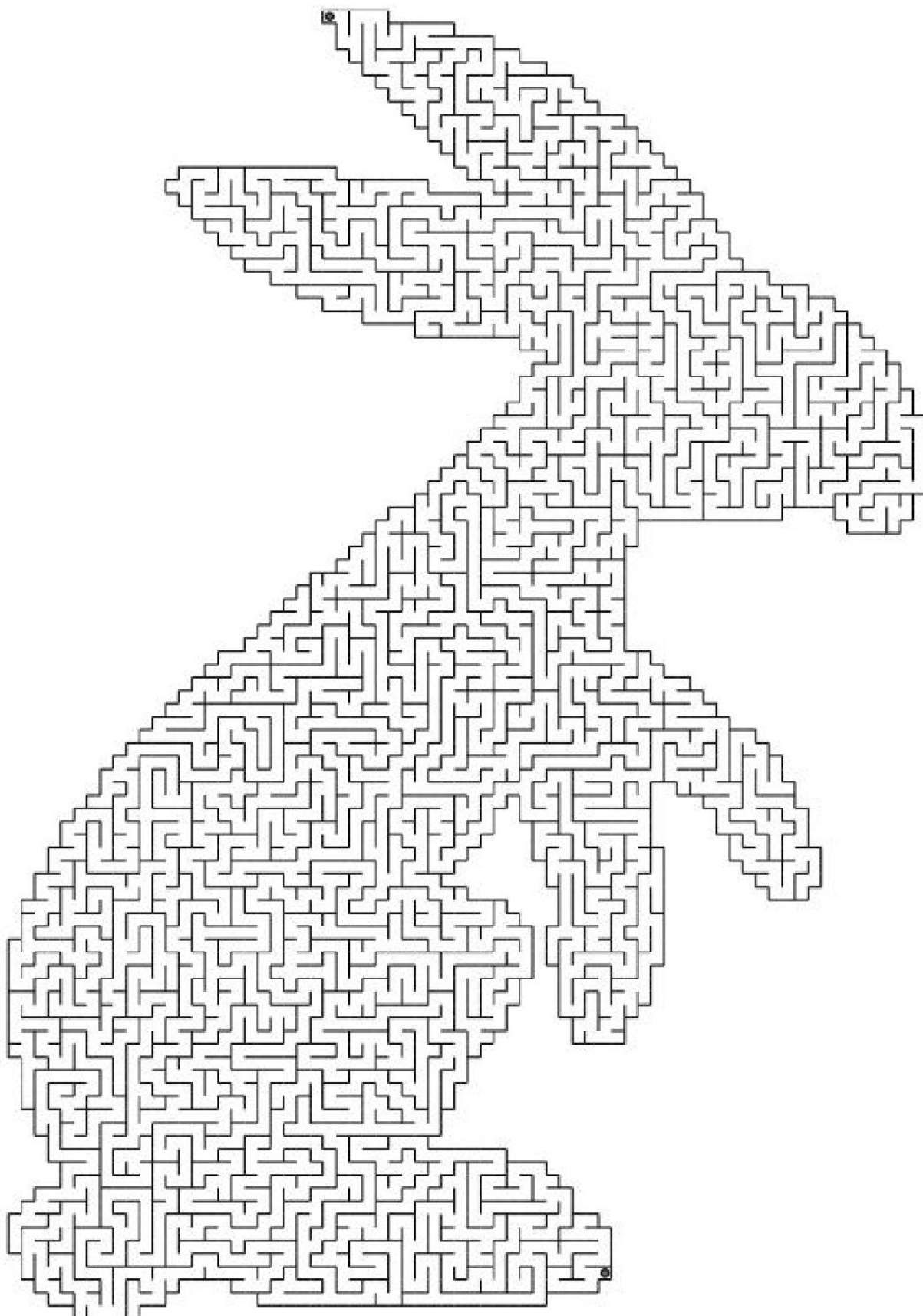
Ret fejl med store og små bogstaver i teksten herunder. Du skal i alt rette 8 fejl.

Påskeliljen er en løgplante i narcisfamilien. Narcisser er sandsynligvis navngivet efter en Græsk myte, der beretter om den unge, arrogante mand Narcissus, som forelsker sig i sit eget spejlbillede. flere nymfer taber deres hjerte til ham, men Narcissus er ikke interesseret i dem. da han får øje på refleksionen af sig selv i en dam, kan han ikke få blikket fra den. Han stirrer ned i vandet, indtil han dør. kroppen forvandles til narcisser, som står i vandkanten og spejler sig. Der er dog ikke nogen beviser for, at blomsten har arvet sit navn efter Narcissus. Pinseliljen, som gror i grækenland, har en kraftig duft, og det er måske grækernes ord for "berusende", som er oprindelsen til navnet. På Dansk er de almindeligste narcisser opkaldt efter den højtid eller årstid, hvor de blomstrer. det er bl.a. de populære forårsblomster påske- og pinseliljer. Den klassiske variant af Påskeliljer, som er kanariegul med et langt rør i midten, pryder mange danske haver og parker om foråret. Pinseliljen er derimod hvid med en orange krans i blomstens centrum.

Løs labyrinten ved at tegne en streg mellem de to mørke felter.

Læs teksten, og besvar spørgsmålene på næste side.

Gækkebreve

At skrive gækkebreve er en gammel tradition. At 'gække' betyder at lave sjov med eller at narre. Før selve gækkebrevene opstod, var der en endnu ældre tradition med at 'gøre en til gæk', altså at gøre en til nar. Til det ville man bruge en vintergæk, som på det tidspunkt hed en sommergæk. Navnet kom af, at blomsten ville "narre" folk til at tro, at sommeren var på vej. På samme måde kunne man bruge vintergækken til at drille med. Det ville man gøre ved at snyde andre til at røre en vintergæk, fx ved at gemme en vintergæk i sin hånd. Når man gav hånd til fx en ven, ville man få vennen til at røre ved vintergækken. Man kunne også gemme vintergækken i en kuvert uden afsender, som vennen ville stikke fingrene i. Så var det ikke sikkert, at vennen vidste, hvem der havde gækket ham eller hende, og så var det svært at gække tilbage.

I 1800-tallet opstod så det udklippede brev med en vedlagt vintergæk, som ligner det gækkebrev, vi har i dag. Her ville man også blive gjort til gæk, hvis man ikke kunne gætte afsenderen, medmindre man gav et æg – på dette tidspunkt var æg nemlig en luksusvare. I dag er der mange, der sender gækkebreve til venner og familie. De er klippet i papir, og nogle gange lægger man en blomst sammen med brevet, men ikke altid. Det vigtigste er nemlig det lille rim på brevet, hvor man skriver sit navn med prikker – dvs. én prik pr. bogstav i sit navn. Så skal modtageren gætte, hvem der har sendt brevet ved at tælle prikkerne. Det kan for eksempel være fra mormor. Hvis man gætter det, skal man have et påskeæg af hende. Hvis man ikke gætter rigtigt, skylder man i stedet hende et æg. I Danmark giver man som regel et chokoladeæg.

I dag er det mest børn, der laver gækkebreve. Men i gamle dage kunne man bruge dem til at fortælle, hvis man var forelsket i en person. Så skrev man et gækkebrev til den, man var forelsket i, og fortalte, at man kunne lide dem.

Sæt X ved det rigtige svar. Du kan finde alle svarene i teksten på s. 8.

1. Hvad betyder "at gække"?

- at klække et æg
- at sige som en gås
- at narre

3. Hvad gjorde man for at "gække" andre?

- Man fik dem til at spise en vintergæk
- Man gav dem et æg
- Man fik dem til at røre ved en vintergæk

5. Hvad betyder prikkerne på et gækkebrev?

- Hver prik er et bogstav i afsenderens navn
- Hver prik er et bogstav i modtagerens navn
- Hver prik er et bogstav i et tilfældigt ord

2. Hvorfor hed det en sommergæk i stedet for vintergæk?

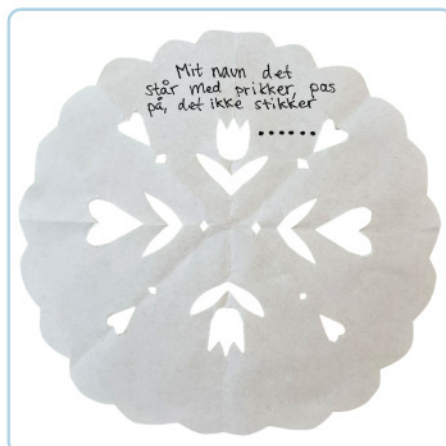
- fordi blomsten dufter af sommer
- fordi blomsten narre en til at tro, at sommeren er på vej
- fordi blomsten først stopper med at blomstre om sommeren

4. Hvad kunne man gøre for at undgå at blive gjort til gæk, hvis man ikke kunne gætte afsenderen af gækkebrevet?

- Man kunne give en vintergæk
- Man kunne give et æg
- Man kunne sende et brev

6. I dag skriver børn gækkebrev for at få et chokoladeæg, men hvad kunne man fx bruge gækkebrev til i gamle dage?

- At fortælle nogen, at man var forelsket i dem
- At gøre nogen glade og vise dem omsorg
- At sende nogle penge uden at forklare hvorfor

Skriv et digt til et gækkebrev

Når man sender et gækkebrev, plejer man at skrive et lille digt, der fortæller, at man har skrevet sit navn med prikker (eller lignende), som modtageren skal gætte for ikke at skyldes et påskeæg.

Digtet på gækkebreve plejer at rime, og især parrim og krydsrim bliver ofte brugt:

Parrim: Det sidste ord i linjen rimer på sidste ord i næste linje.

*Mit navn det står med **prikker**,*

*Pas på, det ikke **stikker**.*

Krydsrim: Det sidste ord i hver anden linje rimer.

*Mette, Mette, **Mette***

Mit navn står med skæg

*Navnet skal du **gætte***

Ellers skylder du æg.

Alene eller i par skal du nu skrive et digt til et gækkebrev.

Digtet skal

- fylde mindst 4 linjer
- indeholde enten parrim eller krydsrim (eller begge dele).

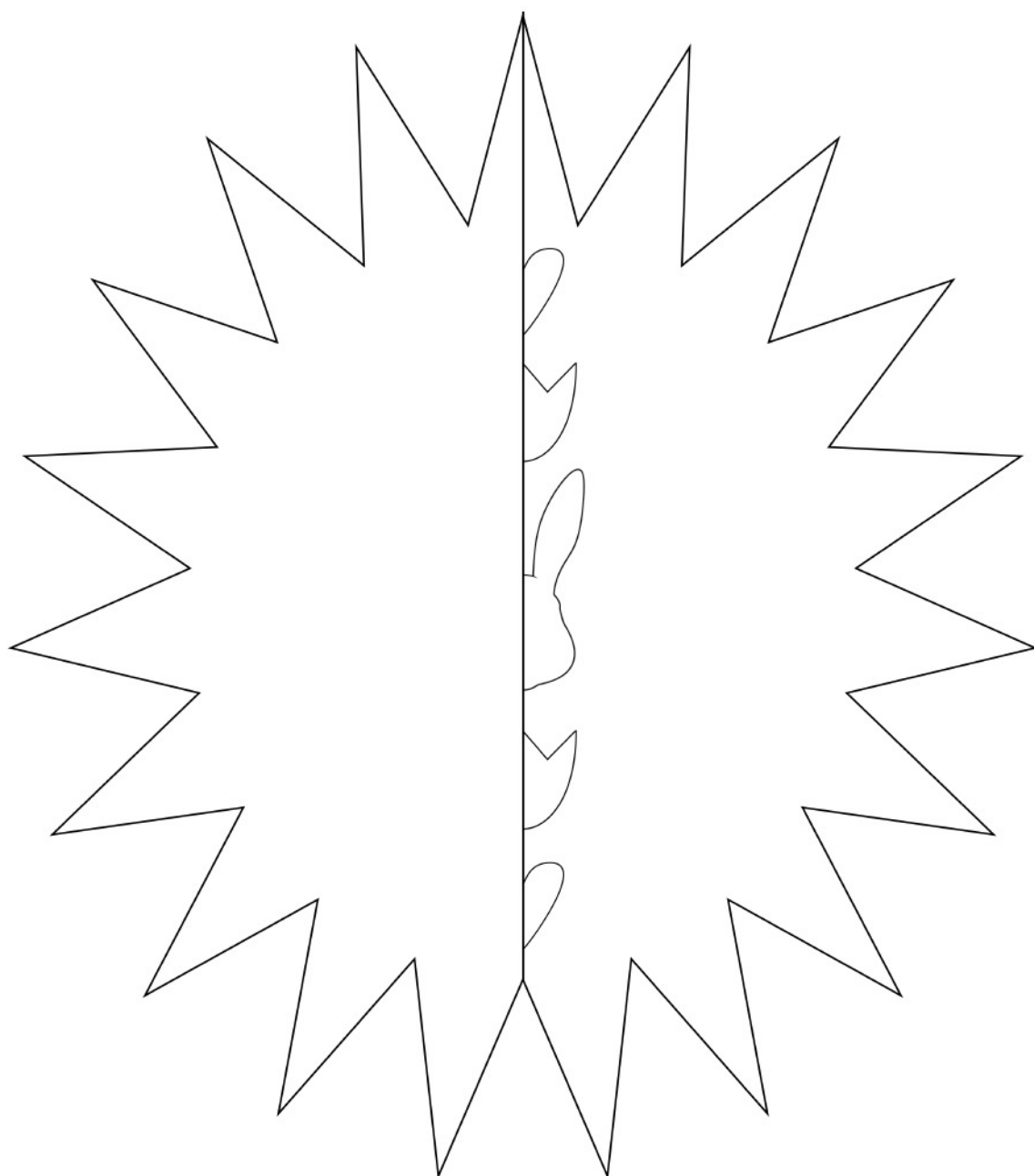

Klip et gækkebrev, og skriv dit digt på gækkebrevet.

Du kan klippe efter skabelonen herunder, eller du kan vælge at klippe frit på et stykke papir.

Sådan bruger du skabelonen:

1. Fold papiret på midten, hvor du kan se den lodrette streg. Sørg for at folde papiret, så du kan se stregerne, du skal klippe efter.
2. Klip efter stregerne.
3. Hvis du vil, kan du folde papiret igen og klippe flere små mønstre.
4. Fold papiret ud, og skriv så dit digt på dit gækkebrev.

Sammensatte ord

På dansk har vi mange sammensatte ord. Et sammensat ord er et ord, der er sat sammen af to eller flere ord. Fx er *fodbold* sat sammen af ordene *fod* og *bold*.

Det vigtigste ord vil altid stå til sidst – i *fodbold* er der altså tale om en *bold* og ikke en *fod*.

Mange **påskeord** er også sammensatte ord.

Hvad kan du se på billedet?

Skriv det rigtige sammensatte ord ud for hvert billede.

Du er stødt på alle ord, som du skal skrive, tidligere i hæftet.

Opsamlingsøvelse

1. Gå sammen 2 og 2.
2. Klip alle firkanterne på side 15 og 16 ud, og vend dem med bagsiden opad.
3. I skal nu spille vendespil og finde det rigtige svar til hvert spørgsmål.

Hvordan laver man påskepynt med rigtige æg?

Hvorfor pynter man op med kyllinger til påske?

Hvor kommer påskeharen fra?

Hvorfor mindede påskeharen om julemanden?

Hvilken rolle har påskeharen i Danmark i dag?

Hvad betyder at 'gække'?

Hvad sker der, hvis man ikke gætter afsenderen af gækkebrevet?

Hvad er parrim?

Hvad er krydsrim?

Opsamlingsøvelse

1. Gå sammen 2 og 2.
2. Klip alle firkanterne på side 15 og 16 ud, og vend dem med bagsiden opad.
3. I skal nu spille vendespil og finde det rigtige svar til hvert spørgsmål.

Man puster
indholdet ud
og maler dem.

Kyllinger, der bryder
ud af deres æg, er
symbol på liv,
ligesom Jesus,
der brød ud af
sin grav.

Tyskland

Den kom med
gaver og holdt øje
med, hvem der
opførte sig pænt.

I dag kommer
påskeharen og
gemmer æg
i haven.

At narre

Så skylder man
et påskeæg.

Når det sidste ord
i linjen rimer på
det sidste ord
i næste linje.

Når det sidste
ord i hver anden
linje rimer.